

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. JUDr. Lukášem Michnou, LL.M., Ph.D., advokátem, se sídlem Myslbekova 1722/11, Nový Jičín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 6. 2009, č. j. 43 Cad 168/2008 - 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Lukáši Michnovi, LL.M., Ph.D., **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 1920 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná rozhodnutím ze dne 21. 5. 2008, č. X, zamítla žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 a § 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

V odůvodnění rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobce se podle posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě ze dne 21. 9. 2007 stal od 10. 6. 2006

plně invalidním podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Doba pojištění potřebná pro nárok na plný nebo částečný invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let činí 5 roků a zjišťuje se z období posledních 10 roků počítaných zpětně před vznikem plné nebo částečné invalidity. Žalobce v rozhodném období před vznikem invalidity, tj. v době od 10. 6. 1996 do 9. 6. 2006, získal tři roky doby pojištění. Doba vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání po 31. 12. 1995, po kterou mu nenáleželo hmotné zabezpečení nebo podpora v nezaměstnanosti, lze přitom hodnotit nejvýše v rozsahu 3 roků před vznikem nároku na důchod.

V řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce požadoval uznání chybějících dvou roků pojištění, kvůli nimž mu nebyl přiznán nárok na plný invalidní důchod. Potřebnou dobu pojištění totiž nezískal zaviněním orgánu sociálního zabezpečení, který ho dne 18. 10. 1996 pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav uznal občanem se změněnou pracovní schopností. Tím mu fakticky znemožnil jakékoliv pracovní uplatnění. Před přiznáním statusu občana se změněnou pracovní schopností přitom mnoho let těžce fyzicky pracoval, takže zamítnutím žádosti o plný invalidní důchod byl velmi poškozen. V tomto postupu orgánů sociálního zabezpečení shledává způsob zbavování nároků nemocných osob na dávky důchodového pojištění. Navíc v roce 1996 byla jeho diagnóza natolik závažná, že mu měl být přiznán alespoň částečný invalidní důchod. Z těchto důvodů žádal přiznání plného invalidního důchodu se zpětnou platností.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 25. 6. 2009, č. j. 43 Cad 168/2008 - 26, žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalované jako nedůvodnou zamítl.

V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že si v žalobním řízení opatřil posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě (dále jen „posudková komise“) ze dne 8. 4. 2009. Posudková komise zasedala v řádném složení za účasti odborného neurologa, v diagnostickém souhrnu uvedla jednotlivá zdravotní postižení žalobce a dospěla k závěru, že podle kapitoly VI, oddílu A, položky 13, písm. c) Přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“), činí od ledna 2006 míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 70 %. Posudek ze dne 8. 4. 2009 lze považovat za úplný, odborný a přesvědčivý, neboť v něm posudková komise uvedla, z jakých lékařských nálezů o zdravotním stavu žalobce vycházela, jaká zjištění z nich učinila a jak je hodnotila. U žalobce tak byla ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí splněna jedna z podmínek pro přiznání plného invalidního důchodu, neboť zjištěný pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti přesáhl 66 %. Druhou podmínku pro vznik nároku na plný invalidní důchod však žalobce nesplnil, neboť nezískal potřebnou dobu pojištění, a to ani s ohledem na závěr posudkové komise, která datum vzniku invalidity stanovila na leden 2006.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost a v jejím doplnění uvedl, že tak činí z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že se žalovaná i krajský soud po celou dobu zabývaly jeho prokazatelnou invaliditou, avšak již nezkoumaly, na základě jakých skutečností nebyl získán zbytek potřebné doby pojištění, jejíž nedosažení bylo důvodem

pro zamítnutí jeho žádosti o plný invalidní důchod. Přitom v tomto směru předložil lékařské zprávy a očekával, že se tímto problémem bude krajský soud zabývat. Jelikož se tak nestalo, nemůže se závěrem krajského soudu souhlasit. Žádá proto, aby k dané věci bylo přistoupeno maximálně uvážlivě a nebyla dána přednost čistě mechanické aplikaci právních předpisů v situaci, v níž se ocitl naprosto nezaviněně.

V doplnění kasační stížnosti, které bylo sepsáno ustanoveným zástupcem, dále stěžovatel namítl, že plná invalidita u něj nastala již v roce 1964, kdy byl dlouhodobě hospitalizován na dětské psychiatrii kvůli schizofrenii, kvůli níž byl v roce 1970 zproštěn branné povinnosti. Skutkové zjištění o pozdějším vzniku invalidity je tedy zcela nesprávné a v přímém rozporu s předloženou zdravotní dokumentací, která je součástí správního spisu. Krajský soud je přitom povinen hodnotit všechny důkazy v něm obsažené, takže pokud některý z nich zpochybní posudek posudkové komise, nebylo možné se opřít pouze o závěry tohoto posudkového orgánu. Z těchto skutečností vyplývá, že krajský soud nesprávně aplikoval § 38 a § 40 zákona o důchodovém pojištění a podle nich učinil chybný závěr o nedosažení potřebné pětileté doby pojištění v posledních deseti letech před vznikem plné invalidity. Plná invalidita totiž nastala ještě před dovršením 18 let věku, a proto měla být daná věc posouzena podle § 42 zákona o důchodovém pojištění.

S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 6. 2009, č. j. 43 Cad 168/2008 - 26, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s právním závěrem, který byl učiněn v napadeném rozsudku. V tomto vyjádření uvedla, že si je vědoma nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele, nicméně je povinna respektovat právní předpisy a není oprávněna k nim v konkrétních případech nepřihlížet. Pro nárok na plný invalidní důchod je přitom podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění nutné také získání potřebné doby pojištění, přičemž platná právní úprava neumožňuje přihlídnout k důvodům, proč je pojištěnec nemohl dosáhnout. Přehodnocení potřebné doby pojištění je tak v současnosti možné pouze při změně data vzniku plné invalidity nebo prokázáním další doby pojištění.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ustanoveními § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že ve správním řízení i v řízení žalobním byla posuzována jen otázka invalidity a nebyla hodnocena příčina, pro kterou nezískal zbytek doby pojištění potřebný pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Za tuto příčinu stěžovatel nepochybně považoval přiznání statusu občana se změněnou pracovní schopností v roce 1996, které mu podle žalobní námitky mělo fakticky znemožnit jakékoliv pracovní uplatnění. Uvedená stížnostní námitka odpovídá důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ačkoliv jej stěžovatel nezmínil, neboť pominutí základní žalobní argumentace v rozhodnutí žalované by mělo za následek jeho nepřezkoumatelnost a pokud by krajský soud takové rozhodnutí přezkoumával, zatížil by

vadou nepřezkoumatelnosti i napadený rozsudek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91, dostupný na www.nssoud.cz). V případě, že by se žalovaná argumenty stěžovatele zabývala, avšak krajský soud by je nehodnotil, mělo by to rovněž za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů.

V odůvodnění rozhodnutí žalované i napadeného rozsudku se nevyskytují úvahy o vlivu přiznání statusu občana se změněnou pracovní schopností na možnost získání potřebné doby pojištění, nicméně v nich byla zcela zřetelně vyjádřena úvaha, že pro přiznání plného invalidního důchodu stěžovateli bylo podle § 40 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění zapotřebí získat alespoň doby pojištění v rozsahu pěti roků za posledních deset roků před vznikem plné invalidity. Z toho je zřejmé, že žalovaná i krajský soud nepovažovaly vůbec za možné přihlížet k důvodům, pro které pojištěnec potřebnou dobu pojištění nezískal. Odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí a rozsudku krajského soudu tedy obsahují rozhodné důvody pro v nich učiněný závěr o nesplnění podmínek pro přiznání plného invalidního důchodu stěžovateli, a proto tato rozhodnutí nelze považovat za nepřezkoumatelná.

Stěžovatel dále v kasační stížnosti namítl, že potřebnou dobu pojištění nezískal svým zaviněním, nýbrž v důsledku přiznání postavení občana se změněnou pracovní schopností, a proto mu měl být plný invalidní důchod poskytnut. Tuto námitku lze podřadit pod důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť ten umožňuje stěžovateli tvrdit nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Pojištěnec měl nárok na plný invalidní důchod, jestliže se stal plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění. Plně invalidním byl pojištěnec, u něhož z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %. Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod činila u pojištěnce nad 28 let pět roků. Zjišťovala se z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity a považovala se za splněnou též, byla-li získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku plné invalidity [§ 38 písm. a), § 39 odst. 1 písm. a), § 40 odst. 1 písm. f), odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009].

V nyní projednávané věci byl stěžovatel posudkem posudkové komise ze dne 8. 4. 2009 uznán plně invalidním, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti o 70 %. Tím byla splněna první zákonná podmínka pro přiznání plného invalidního důchodu stěžovateli. Posudková komise však v uvedeném posudku stanovila vznik plné invalidity na leden 2006. Proto stěžovatel, který se narodil v roce 1952 a je tak pojištěncem ve věku nad 28 let, musel za účelem splnění druhé podmínky pro vznik nároku na plný invalidní důchod získat v posledních deseti letech před takto stanoveným obdobím vzniku plné invalidity alespoň pětiletou dobu pojištění nebo tuto dobu pojištění mohl získat v kterémkoliv desetiletém časovém úseku dokončeném po vzniku invalidity. Z obsahu správního spisu však vyplývá, že stěžovatel sice dosáhl celkové doby pojištění v rozsahu 28 roků a 74 dnů, nicméně v rozhodném desetiletém období před vznikem plné invalidity byl veden v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání bez podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při

rekvalifikaci. Vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání po dobu, po kterou osobě nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, však podle § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění zakládá účast na důchodovém pojištění v rozsahu nejvýše tří let. Stěžovatel proto z tohoto právního titulu získal náhradní dobu pojištění jenom v této maximálně možné délce. Žádných dalších dob pojištění již stěžovatel v rozhodném období nedosáhl, a proto druhá zákonná podmínka pro přiznání plného invalidního důchodu nebyla naplněna.

Nejvyššímu správního soudu je zřejmé obtížné postavení stěžovatele, nicméně za příčinu nezískání potřebné doby pojištění rozhodně nelze označit rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín ze dne 18. 10. 1996, č. j. soc. 555-HO/96, kterým byl stěžovatel podle § 21 odst. 1 tehdejšího zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, uznán občanem se změněnou pracovní schopností s odůvodněním, že pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav má podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění nebo přípravy pro pracovní uplatnění. Přiznáním tohoto postavení totiž stěžovateli nebylo znemožněno nalezení pracovního uplatnění, jak nesprávně tvrdí, nýbrž naopak mu tím byla poskytnuta určitá oprávnění, která měla kompenzovat jeho nevýhodné postavení na trhu práce za účelem nalezení zaměstnání, na jehož základě by získal potřebnou dobu pojištění. Mezi takové zvýhodnění náleželo poskytování pracovní rehabilitace spočívající v souvislé péči o občany se změněnou pracovní schopností směřující k tomu, aby mohli vykonávat dosavadní nebo jiné vhodné zaměstnání. Pracovní rehabilitace zahrnovala poradenskou službu při volbě povolání nebo jiného pracovního uplatnění, přípravu pro pracovní uplatnění, umísťování do zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání. Pro občany se změněnou pracovní schopností se vytvářely chráněné dílny a chráněná pracoviště, na která poskytoval úřad práce zaměstnavatelům příspěvky. Za účelem zajištění pracovního uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností museli zaměstnavatelé činit řadu opatření, z nichž nejvýznamnější byla jejich povinnost zaměstnávat tyto osoby ve výši povinného podílu, za což jim náleželo hmotné zvýhodnění a v některých případech i měsíční příspěvek (§ 22, § 23, § 24 a §24a zákona č. 1/1991 Sb.). Jestliže tedy stěžovatel v rozhodném období nenalezl žádné zaměstnání, pak k této pro něho nepříznivé skutečnosti nedošlo kvůli přiznání postavení občana se změněnou pracovní schopností, nýbrž navzdory získání tohoto postavení.

Nicméně v celé řadě případů mohlo docházet k tomu, že kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu měl pojištěnec podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění nebo přípravy pro pracovní uplatnění a získal tak postavení občana se změněnou pracovní schopností, avšak z tohoto důvodu nepoklesla jeho míra schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 % a dané době se tak ještě nestal částečně invalidním podle § 44 odst. 1 věty první zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009. V těchto situacích pojištěnec neměl nárok alespoň na částečný invalidní důchod a navíc kvůli svým zdravotním obtížím i přes zvýhodnění vyplývající ze statusu občana se změněnou pracovní schopností nemusel delší dobu nalézt žádné zaměstnání, což mohlo vést k tomu, že když se po zhoršení zdravotního stavu stal plně nebo částečně invalidní, tak v rozhodném období posledních deseti let před vznikem této invalidity nezískal potřebnou dobu pojištění v rozsahu 5 roků. V takové délce totiž vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání nezakládá účast na důchodovém pojištění, jak již bylo zmíněno.

K této situaci došlo i v nyní projednávané věci, neboť lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín v posudku ze dne 27. 9. 1996 neuznal stěžovatele za plně ani částečně invalidního, když učinil závěr, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti jen o 30 %. Pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav tedy mohlo být stěžovateli přiznáno jen postavení občana se změněnou pracovní schopností, k čemuž došlo zmíněným rozhodnutím Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín ze dne 18. 10. 1996, č. j. soc. 555-HO/96. Od poskytnutí tohoto statusu do vzniku plné invalidity v lednu 2006 nebyl stěžovatel nikde zaměstnán, takže nezískal potřebnou dobu pojištění a neměl nárok na plný invalidní důchod, ačkoliv před rozhodným obdobím pracoval téměř nepřetržitě od 20. 10. 1970 do 12. 12. 1994 a některá zaměstnání v této době vykonávaná byla zařazena do II. pracovní kategorie, jak je zřejmé z osobního listu důchodového pojištění, který je součástí správního spisu.

Žádná z těchto pro stěžovatele nepříznivých skutečností však nemůže nic změnit na tom, že ten v období deseti let před vznikem plné invalidity nezískal dobu pojištění v délce pěti roků, která byla podle § 40 odst. 1 písm. f), odst. 2 věty první zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009, potřebná pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Zákon o důchodovém pojištění totiž neumožňuje přihlídnout k důvodům, pro které pojištěnec nezískal dobu potřebnou pro vznik nároku na důchod. Navíc jednotlivé systémy veřejného pojištění obvykle podmiňují poskytnutí dávek sociálního zabezpečení placením pojistného po určitou dobu před vznikem události, na níž se pojištění vztahuje. Stěžovatel přitom v rozhodném desetiletém období před vznikem plné invalidity nezískal žádnou dobu pojištění, neboť v něm neplatil pojistné do systému důchodového pojištění. V období posledních deseti let před vznikem plné invalidity tak dosáhl jen náhradní doby pojištění z titulu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání bez podpory v nezaměstnanosti či podpory při rekvalifikaci, která není podmíněna zaplacením pojistného, a proto ji zákon umožňuje zahrnout do celkové doby pojištění v rozsahu nejvýše tří let. Z těchto důvodů tedy v nepřiznání plného invalidního důchodu stěžovateli nelze spatřovat mechanickou aplikaci zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel se však může pokusit odvrátit zmíněné nepříznivé důsledky užití příslušných ustanovení tohoto právního předpisu formou institutu odstraňování tvrdosti při provádění sociálního zabezpečení, který je zakotven v ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Námítku, která je obsažena v doplnění kasační stížnosti, lze zahrnout mezi důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., i když byla nesprávně podřazena pod důvody uvedené v písmenu a) a b) téhož zákonného ustanovení. V nich totiž stěžovatel namítl nesprávné stanovení data vzniku plné invalidity, čímž polemizoval se závěrem krajského soudu o úplném, odborném a přesvědčivém posouzení jeho zdravotního stavu. V této souvislosti lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž *„neúplné a nepřesvědčivé posouzení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, je třeba považovat za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění jako základního předpokladu pro posouzení dalšího trvání*

nároku na dávku důchodového pojištění, jíž se stěžovatelka domáhá. Jde tedy o jinou vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, č. 511/2005 Sb. NSS).

Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou, k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V posudku takové odborné lékařské komise se přitom hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochovaná pracovní schopnost pojištěnce, nýbrž se v něm zaujímají i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na který je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je třeba klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. V něm se tedy posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédnout k účastníkem řízení udávaným potížím a náležitě své posudkové závěry odůvodnit. Případné chybějící nebo nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48, www.nssoud.cz, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, publikovaný pod č. 511/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58, www.nssoud.cz).

Takto požadované kvality posudek posudkové komise ze dne 8. 4. 2009 dosahuje. Ta totiž za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele označila stav po ischemických atakách v mozečku s postischemickými ložisky a s paleocerebellárním syndromem, který podřadila pod zdravotní postižení uvedené v kapitole VI, oddílu A, položce 13, písm. c) Přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Podle něho pak stanovila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti na 70 % a učinila závěr, že stěžovatel byl ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009. Do diagnostického souhrnu pak posudková komise ještě zařadila stav po léčbě závislosti na alkoholu v letech 1973 až 1975 a osobnost s anomálními rysy, avšak tato onemocnění nepovažovala za závažná zdravotní postižení. Všechna tato zjištění jsou plně v souladu s posudkovým zhodnocením, které učinila posudková komise ve svém předchozím posudku ze dne 21. 9. 2007 a z něhož vycházelo žalobou napadené rozhodnutí. Zmíněné závěry o rozhodném zdravotním postižení a míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, které byly uvedeny v posudku posudkové komise ze dne 8. 4. 2009, pak odpovídají i zjištěním učiněným v posudku lékařky Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín ze dne 19. 2. 2007. Po podání žádosti o plný invalidní důchod ze dne 3. 5. 2006 tedy všechny uvedené posudky posudkových orgánů shodně považovaly za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele stav po ischemických atakách v mozečku s postischemickými ložisky a s paleocerebellárním syndromem, přičemž toto zdravotní postižení rovněž shodně podřadily pod kapitolu VI, oddíl A,

položku 13, písm. c) Přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Z těchto důvodů nelze mít o správnosti určení rozhodného zdravotního postižení ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí žádné pochybnosti, a to obzvláště za situace, kdy byl stěžovatel podle něho uznán plně invalidním.

Nejistota panovala jen ohledně data, od něhož zmíněná rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele způsobila pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti o míru požadovanou pro uznání plné invalidity. Lékařka Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín v posudku ze dne 21. 9. 2007 stanovila vznik plné invalidity na den 11. 1. 2007, který odpovídal datu vyhotovení aktuální souhrnné neurologické zprávy. Z tohoto údaje vycházela žalovaná v rozhodnutí ze dne 20. 3. 2007, č. X, kterým byla poprvé zamítnuta žádost stěžovatele o plný invalidní důchod. V řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí však byl opatřen zmíněný předchozí posudek ze dne 21. 9. 2007, v němž posudkové komise dospěla k závěru, že stěžovatel se stal plně invalidním již dne 10. 6. 2006. Odlišné zjištění o datu vzniku plné invalidity odůvodnila posudková komise tím, že již od této doby lze zdravotní stav stěžovatele hodnotit jak dlouhodobě nepříznivý, stabilizovaný a léčbou dále neovlivnitelný. Na základě tohoto posudku posudkové komise bylo první zamítavé rozhodnutí žalované o plném invalidním důchodu zrušeno, jak vyplývá z rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 1. 2008, č. j. 43 Cad 76/2007 - 23. V dalším řízení pak žalovaná vydala žalobou napadené rozhodnutí žalované ze dne 21. 5. 2008, č. X, jímž byla opětovně zamítnuta žádost stěžovatele o plný invalidní důchod s tím, že ten je plně invalidní od 10. 6. 2006. V posudku ze dne 8. 4. 2009, který byl pořízen v novém žalobním řízení, však byl určen další údaj o vzniku plné invalidity stěžovatele. Ta podle posudkové komise nastala v lednu 2006, neboť pallescerebellární syndrom dokládá již propouštěcí zpráva ze dne 24. 1. 2006, která byla pořízena na neurologickém oddělení Nemocnice v Novém Jičíně, kde byl stěžovatel pro náhle vzniklou nevolnost projevující se závratěmi, bolestí hlavy, zvracením a dvojitým viděním hospitalizován v době od 10. 1. 2006 do 24. 1. 2006. V této propouštěcí zprávě bylo přitom poprvé zaznamenáno rozhodné zdravotní postižení stěžovatele, neboť v předložené zdravotnické dokumentaci se nenachází žádné další lékařské zprávy, jež by nasvědčovaly tomu, že posuzovaný trpěl poruchami mobility či závratěmi před touto hospitalizací. Posudková komise tedy v posudku ze dne 8. 4. 2009 stanovila nejvčasnější možné období vzniku plné invalidity stěžovatele, takže pro účely získání potřebné doby pojištění bylo vycházeno z časového úseku, který byl pro něho nejvýhodnější.

Ani stanovením vzniku plné invalidity na leden 2006 se však stěžovateli nepodařilo v posledních deseti letech před tímto obdobím získat potřebnou dobu pojištění v rozsahu nejméně pěti roků, neboť naposledy byl zaměstnán v roce 1994. Za této situace mu mohl být plný invalidní důchod přiznán pouze při změně data vzniku invalidity kvůli jinému rozhodnému zdravotnímu postižení nebo prokázáním další doby pojištění. V předloženém správním spise se však nenachází žádná listina, na jejímž základě by bylo možné učinit závěr o tom, že se stěžovatel stal plně invalidní ještě před rokem 2006 kvůli jinému onemocnění než tomu, pro něhož byl uznán plně invalidním zmíněnými posudky posudkových orgánů. Ve shora uvedeném posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Nový Jičín ze dne 27. 9. 1996 byla totiž míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanovena na 30 %, takže předchozí diagnóza stěžovatele nebyla natolik závažná, aby mu mohl být již tehdy přiznán invalidní důchod, jak tvrdil v žalobním řízení.

Rovněž tak nic nenasvědčuje správnosti tvrzení uvedeného v kasační stížnosti, podle něhož se stal stěžovatel plně invalidním již v roce 1964 kvůli schizofrenii. Naopak v lékařské zprávě psychiatrické ambulance MUDr. Mgr. P. M., Ph.D., která byla pořízena v roce 2002 a jež byla citována i v posudku posudkové komise ze dne 8. 4. 2009, se uvádí, že stěžovatel je nejméně od roku 1966 v péči psychiatrů, zpočátku jako tentamen suicidii u slaboduchého, později bylo popisováno schizofrenní onemocnění, které však pozdější vývoj nepotvrdil, přičemž podle závěru tohoto nálezu posuzovaný nevykazuje známky vážné duševní poruchy. Plná invalidita stěžovatele tedy nevznikla před dosažením 18 let věku, a proto na daný případ nelze aplikovat § 42 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009, jak se uvádí v doplnění kasační stížnosti. Ve správním spise se pak nenacházejí ani takové listiny, které by prokazovaly, že stěžovatel v rozhodném období získal další doby pojištění.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně v souladu s ustanoveními § 120 a § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech důchodového pojištění nepřísluší.

V řízení o kasační stížnosti proti napadenému rozsudku krajského soudu byl stěžovateli zástupcem ustanoven soudem advokát JUDr. Lukáš Michna, LL.M., Ph.D., přičemž jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát, jak vyplývá z ustanovení § 120 a § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. Z tohoto důvodu soud přiznal ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů v celkové výši 1920 Kč, která se skládá z částky 1000 Kč za dva úkony právní služby po 500 Kč [první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti podle § 7, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb.], z částky 600 Kč za dva s tím související režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb.) a z částky 320 Kč odpovídající 20 % dani z přidané hodnoty, již byl advokát povinen podle zvláštního právního předpisu odvést z odměny za zastupování a náhrad, jež byly vyjmenovány. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů bude ustanovenému zástupci proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu v obvyklé lhůtě.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu